

कूलमुदक (कूलम् + उदक) adj. das Ufer fortführend, — fortreissend P. 3, 2, 31. VOP. 26, 56.

कूलवत् (von कूल) 1) adj. mit Ufern versehen gaṇa बलादि zu P. 5, 2, 136. — 2) f. कूलवती Fluss Rāṅgan. im ÇKDr.

कूलकण्टक (कूल + कण्ट) m. Strudel Trik. 1, 2, 11.

कूलास gaṇa संकलादि zu P. 4, 2, 75.

कूलिक 1) m. N. pr. eines Fürsten Mahāv. in VP. 464, N. 21. — 2) f. कूलिका base or bottom part of the Indian lute (wohl fehlerhaft für कूपिका) Wils.

कूलिन् (von कूल) 1) adj. = कूलवत् gaṇa बलादि zu P. 5, 2, 136. — 2) f. कूलिनी Fluss Rāṅga-Tar. 5, 68.

कूलव्रज ? कृत्या कूलव्रजमावृता AV. 12, 3, 12. 53.

कूल्य (von कूल) adj. zum Ufer gehörig VS. 16, 42.

कूवर s. कूवर.

कूवार m. = कूपार = मरूपार das Meer AK. 1, 2, 3, 1, Sch.

कूर्म VS. 23, 7 ohne Erklärung bei Manbh.

कूम्भाण्ड 1) m. a) eine Kürbisart, Benincasa cerifera Savi. H. an. 3, 179. — b) eine Art von Dämonen H. an. Jāṅ. 1, 284. Bhāg. P. 2, 6, 43. 10, 39. 6, 8, 22. Vgl. कुम्भाण्ड. — c) ein best. Spruch (nach Kull. = कूम्भाण्डोः कूम्भाण्डैर्वापि बुद्ध्यादृतममौ यथाविधि M. 8, 106. — 2) f. ई a) eine best. Pflanze (श्रीपाधि) H. an. — b) ein Bein. der Durgā H. an. — c) pl. Name der Verse VS. 20, 14 — 16 Manbh. zu d. St. Ind. St. 2, 24. Jāṅ. 3, 304. — Vgl. कुम्भाण्ड.

कूम्भाण्डक m. 1) = कूम्भाण्ड 1, a. H. 1188. — 2) N. pr. eines Dieners von Çiva H. 210. — Vgl. कुम्भाण्डक.

कूम्भाण्डनी (von कूम्भाण्ड) f. N. einer Gottheit Verz. d. B. H. No. 901.

कूकुना f. = कुकुना Heuchelei Çabdar. im ÇKDr.

कूक f. = कुकटिका Nebel Çabdar. im ÇKDr.

कूक m. Kehlkopf H. 587. — Vgl. कूकाट.

कूकाण m. 1) eine Art Rebhuhn, Perdix sylvatica AK. 2, 3, 19. H. 1338. Vgl. कूकर, कूकार. — 2) Wurm Hār. 163. — 3) ein best. आयस्यान gaṇa प्राणिकादि zu P. 4, 3, 76. — 4) N. pr. eines Mannes VP. 424. einer Localität (भरद्वाज) P. 4, 2, 145.

कूकाणीय adj. von कूकाण 4. P. 4, 2, 145.

कूकाण्यु (von कूकाण) m. N. pr. eines Sohnes von Raudrāçva MBh. 1, 3700. Hariv. 1659. I. A. I, Anh. xx.

कूकदारु oder कूकू nach Sā. Verletzer: जम्भया कूकदारुम् RV. 1, 29, 7. Das Wort könnte mit कूकलास ursprünglich identisch sein und ein dämonisches Wesen bezeichnen.

कूकर m. 1) eine Art Rebhuhn (vgl. कूकर, कूकाण) Çabdar. im ÇKDr. VJUTP. 118. R. 4, 50, 12. — 2) eine Art Pfeffer, Piper Chaba (चव्य) Hunt. — 3) wohlriechender Oleander (s. कर्वीर) Rāṅgan. im ÇKDr. — 4) einer der äusseren Winde des Körpers: कूकरस्तु त्वे चैव जवाकुमुमर्षिभिः (vgl. कूर्म) । इति शार्दूलतिलकोटी । ÇKDr. कूकरः लुधाकरः (nicht लुत्तकरः) Vedāntas. 31. — 5) ein Bein. Çiva's ÇKDr. und Wils. angeblich nach Trik.; die gedr. Ausg. 1, 4, 46: कूकार.

कूकला f. langer Pfeffer (पिप्पली) Rāṅgan. im ÇKDr. — Vgl. कूकर 2.

कूकलाश m. = कूकलास Trik. 2, 3, 11. Ind. St. 1, 118.

कूकलास m. Eidechse, Chamäleon AK. 2, 3, 12. H. 1299. VS. 24, 20. Çat. Br. 14, 4, 3, 22. Kauç. 8, 47. MBh. 13, 3455. 3457. Suçr. 1, 108, 4. Verz. d. B. H. No. 897. Bhāg. P. 8, 10, 11. Davon nom. abstr. कूकलासत्व MBh. 13, 332. — Vgl. कार्कलासिय.

कूकलासक m. dass. Suçr. 2, 447, 18. MBh. 13, 736 (wir ziehen es jetzt vor कूकलासकसारसाम् in कूकलासक und सारसाम् zu zerlegen und das letzte Wort für eine Zusammenziehung von सारसानाम् zu halten; in diesem Falle wäre कसारस् oben zu streichen).

कूकवाकु (कूक onomatop. + वाकु) m. Uṇ. 1, 6. 1) Hahn Nir. 12, 13. AK. 2, 3, 17. H. 1323. an. 4, 8. Men. k. 182. Hār. 90. Viçva zu Uṇ. 1, 6. VS. 24, 35. AV. 5, 31, 2. 20, 136, 9. Bhartṛ. Suppl. 21. कूकवाकु auch im f. P. 4, 1, 66, Vārt. 1, Sch. — 2, Pfau Trik. 3, 3, 16. H. an. Med. Viçva a. a. O. लताकण्टकसंकीर्णाः कूकवाकूपनादिताः । निर्याश्र सुडःखाश्र मार्गा दुःखमता वनम् ॥ R. 2, 28, 10. — 3) = कूकलास H. an. Med. Viçva a. a. O.

कूकवाकुधन (कूक + धन) m. ein Bein. Kārttikeya's Trik. 1, 1, 56.

कूकषा f. = कङ्काकारिका ein best. Vogel: कूकषाया श्रापुःकामस्य भोजनम् Pār. (Hār.) 1, 19.

कूकाट n. Halsgelenk: इन्द्रः शिरा मृगिल्ललाटं यनः कूकाटम् AV. 9, 7, 1. — Vgl. कूक.

कूकाटक (von कूकाट) 1) n. a) Nacken VJUTP. 99. — b) ein best. Theil einer Säule VJUTP. 131. — 2) f. कूकाटिका Halsgelenk Suçr. 1, 343, 11. 20. 346, 13. 350, 18. 2, 20, 3. AK. 2, 6, 2, 39. H. 586.

कूकालिका f. ein best. Vogel Pāṇat. 167, 23. 168, 2 (lies: कूकालिक-पाणि). 10.

कूकिन् m. N. pr. eines mythischen Königs VJUTP. 94. Burn. Intr. 556. 563. Schiefner, Lebensb. 232 (2).

कूकलास m. = कूकलास Sch. zu AK. 2, 3, 12.

कृच्छ्र Uṇ. 2, 22, 1) adj. f. या a) was Beschwerde und Noth verursacht, schlimm, arg: कृच्छ्राद्वाकृद्धिमुच्यते M. 6, 78. इयं च देशाननुसंघामो वनानि कृच्छ्राणि कृच्छ्रयाः MBh. 3, 1366. कृच्छ्रा प्राप स श्रापदम् 1, 111. कृच्छ्रमापेदिरे वृत्तिमन्त्रेतोः 13, 4423. कृच्छ्रे वने N. 15, 16. नरेके 6, 12. व्यसनदये Pāṇat. III, 234. कृच्छ्रात्कृच्छ्रतरम् — व्यसनम् R. 3, 74, 29. मन्त्रयिता संचिरेयो ऽयं कृच्छ्रे, (eine schwierige Angelegenheit) नृपश्चेत् । न स तिष्ठेच्चिरं राज्ये पुच्छरे सलिलं यथा ॥ 46, 16. von schwer heilbaren, gefährlichen Krankheiten: मृतो ऽन्यथा वसाध्यः स्यात्कृच्छ्रे व्यामिश्र-लक्षणः (गदः) Suçr. 1, 131, 4. कपालिका कृच्छ्रतमा 2, 128, 13. 338, 10. कृच्छ्रानिमनुप्राप्ता न सुखं विन्दते जनाः welche eine elende, jammervolle Geburt erlangen d. h. als jammervolle Wesen geboren werden MBh. 3, 1338. कृच्छ्रम् adv. auf eine arge, jämmerliche Weise: एषो विलपतो कृच्छ्रम् R. 4, 22, 7. — b) sich in Noth und Jammer befindend: मन्त्रयित कृच्छ्रं तस्याः सर्वः सखीजनः R. 2, 78, 14. — 2) m. (dieses selten) n. (Siddh. K. 249, b, 1). a) Schwierigkeit, Beschwerde, Widerwärtigkeit, Ungemach. Noth, Jammer, Elend, Gefahr: बहु कृच्छ्रा चरेत्तम् RV. 10, 32, 4. बहुप्र-ज्ञाः कृच्छ्रमाप्यते Nir. 2, 8. कृच्छ्रापतिः 7. नेच्छन्दसो कृच्छ्रादवपया इति wegen der Schwierigkeit Art. Br. 4, 4. कृच्छ्रमिदमस्माकमागतम् R. 4, 19, 7. कथं चेदं मरुत्कृच्छ्रं प्राप्तवत्यसि N. 11, 28. मरुत्खलु कृच्छ्रमनुभूतं तत्र-भवत्या Mālav. 68, 21. कृच्छ्रे महान् Bhāg. P. 4, 22, 40. संप्राप्य पाण्डितः